

Tadeusz Siwek

Ostravská univerzita

**Propopulační opatření
polské konzervativní vlády
z roku 2016**

Politická situace v Polsku

Po pádu komunismu se polská politická scéna vyvíjela jinak než v Česku

Vládu převzali příslušníci a stoupenci nejsilnějšího opozičního hnutí ve východním bloku: **Solidarity** (1989 – 1993)

Vlády se však střídaly rychleji než v té době v Česku, což byla svým způsobem polská tradice už před válkou (**trochu jako v Itálii**)

V těchto výměnách se na čas k moci dokonce vrátila polská levice (protože v Polsku musela už v 70. a 80. letech brát ohled na silnou opozici, a tak neměla tak odpudivou ideologickou image a byla přijatelná i pro řadu středových voličů)

Volební akce Solidarita vládla opět 1997-2001 (premiér Jerzy Buzek) a po ní zase levice (2001-2005 – Leszek Miller a Marek Belka)

Klíčové volby 2005

Konec levice a nástup dvou silných seskupení, v obou případech vycházejících z hnutí Solidarita, které dominují polské politické scéně dodnes: liberální **Občanská platforma (OU)** (Donald Tusk) a konzervativní **Právo a spravedlnost (PIS)** (bratři Kaczyńszti)

Zmařená šance na koalici a dlouhodobou stabilizaci pod vládou pravice

Očekávaná koalice PO – PIS se po vítězných volbách v r. 2005 neuskutečnila víc z osobních než ideologických nebo programových důvodů

Zdrojem byla **osobní nevraživost** mezi lídry (Tusk – Rokita vs. bratři Kaczyńszti)

Ta vedla k tomu, že hnutí PIS uzavřelo koalici s ještě konzervativnějšími a populističtějšími seskupeními než bylo samo a liberální PO se i přes dobrý výsledek ve volbách (2. místo) ocitla v opozici

Původně osobní konflikt mezi lídry se časem prohloubil, hledaly se (a našly) ideologické rozdíly a dnes je nepřátelství mezi hlavními aktéry již takové, že někdejší konflikt mezi vládnoucí komunistickou Polskou sjednocenou dělnickou stranou a opozičním hnutím Solidarita se jeví jako selanka

První období hnutí PIS u moci (2005-2007)

Hnutí Právo a spravedlnost (PIS) se s menšími koaličními partnery (Strana polských rodin a Sebeobrana) ujalo vlády a v prosinci 2005 jeho kandidát **Lech Kaczyński** navíc vyhrál prezidentské volby (vyřazení kandidáta PO Tuska německou kartou – „dědy ve Wehrmachtu“)

Koalice se však po dvou letech rozpadla a na podzim 2007 se konaly předčasné volby, ve kterých vyhráli liberálové z PO

Hnutí PIS se ocitlo v opozici, ale pořád mělo „svého“ prezidenta.

Prezident Lech Kaczyński však v dubnu 2010 zahynul v letecké katastrofě, a v následujících volbách byl zvolen kandidát PO **Bronisław Komorowski**

Vláda liberálů z Občanské platformy (2007-2015)

Občanská platforma (PO) pak vládla dvě volební období (tehdy polský rekord)

Premiérem se stal **Donald Tusk**, který ve druhé polovině druhého funkčního období odešel do Bruselu jako první představitel střední a východní Evropy ve funkci předsedy Evropské rady (ve funkci premiéra ho nahradila Ewa Kopacz)

Liberálové se snažili o klasickou pravicovou politiku: hledali úspory v rozpočtu, zvedli věk odchodu do důchodu na 67 let (ve velmi krátkém období) a v mnohém spoléhali na „neviditelnou ruku trhu“

To se jim hrubě nevyplatilo ve volbách 2015, kdy prohráli jak parlamentní volby, tak krátce na to i prezidentské (zvolen byl bývalý tajemník Lecha Kaczyńského **Andrzej Duda**). Jarosław Kaczyński pochopil, že je nepřijatelný pro velký počet voličů a bude lepší, když zůstane v pozadí. Tak se stal „šedou eminencí“)

Druhé období hnutí PIS u moci (2015-dodnes)

Hnutí Právo a spravedlnost (PIS) se nyní lépe opevnilo v dobytých pozicích a pro další volby neponechalo nic náhodě.

Pustilo se do velmi populistické politiky a začalo si voliče kupovat.

Volby vyhrálo mj. slibem opětovného snížení věku odchodu do důchodu z 67 let na 65 let (pro muže) a 60 let pro ženy

Po vítězství začalo – tam, kde to šlo – rozdávat voličům také peníze

Pravicová strana rozdává peníze takovým způsobem, jakého se neodvážili ani levicoví postkomunisté.

A jedním ze stěžejních programů, který má zlepšit situaci početnějších polských rodin a změnit nepříznivý demografický trend poklesu porodnosti je **500+**

Důsledkem byly druhé vítězné volby v roce 2019

500+ propopulační opatření z roku 2016

Je to sociální dávka původně na každé 2. a další dítě ve výši 500 zł/měs., tzn. zhruba 3000 Kč/měs.

V roce 2019 byla dávka rozšířena i na 1. dítě

Platí to pro všechny bez rozdílu, nezávisle na výši příjmu

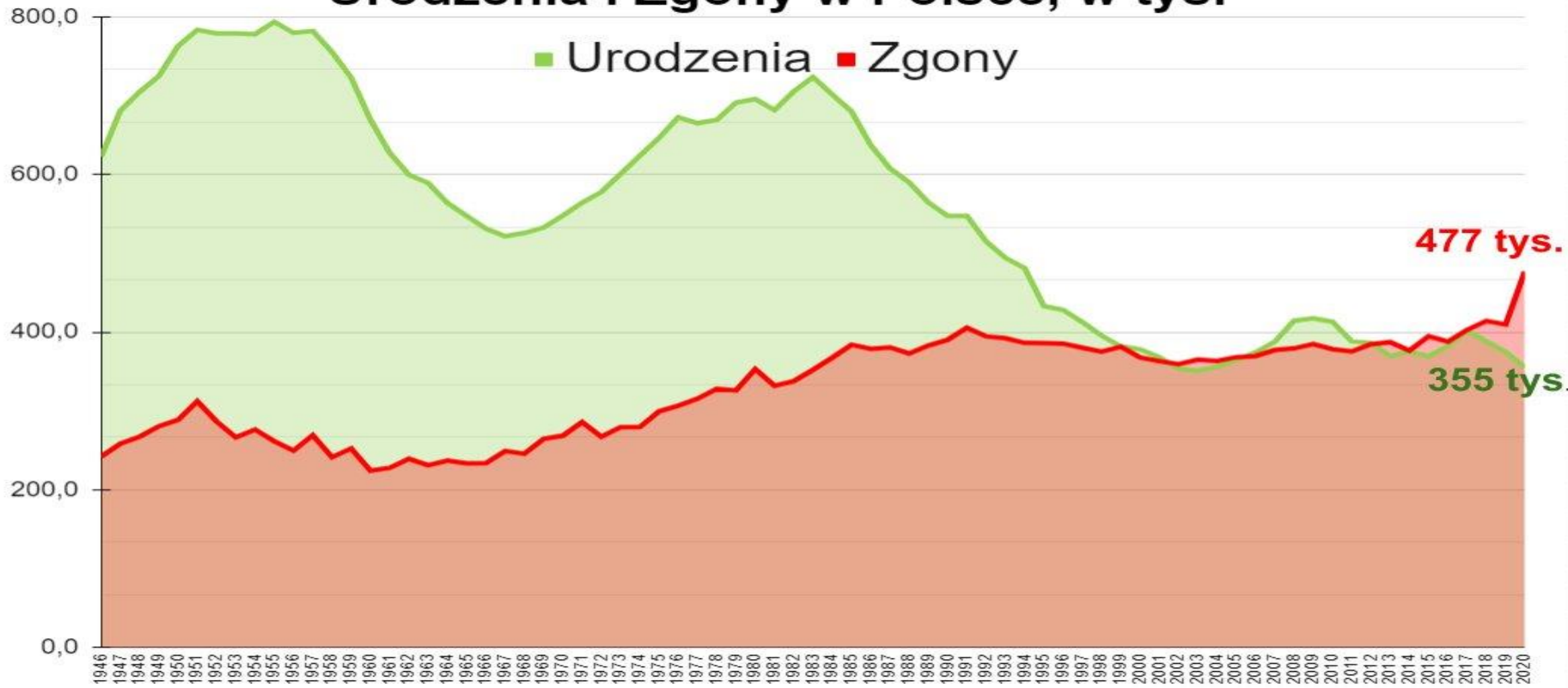
Vzhledem k současné inflaci Jarosław Kaczyński ohlásil v současné předvolební kampani před podzimními volbami zvýšení dávky z 500 na 800 zł (4 tis. Kč)

Jak se to projevilo na demografických procesech v Polsku?

Dlouhodobý vývoj porodnosti a úmrtnosti v Polsku 1946-2020

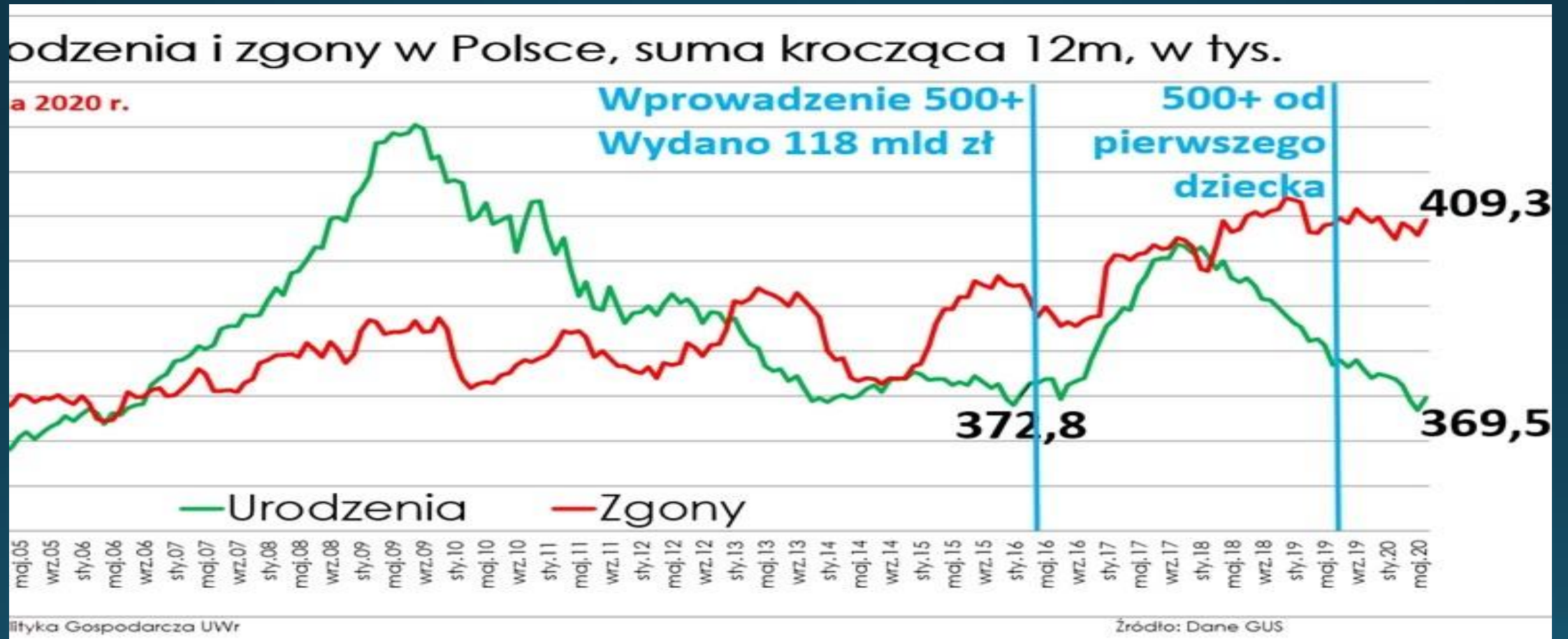
Urodzenia i Zgony w Polsce, w tys.

■ Urodzenia ■ Zgony

Vývoj porodnosti a úmrtnosti v Polsku s vyznačením let, kdy byl zaveden, resp. rozšířen propopulační program 500+

Graf nezachytil nejnovější předvolební slib vládnoucí strany zvýšit částku z 500 na 800 zlotých

Přirozená měna obyvatelstva v Polsku 2002-2022

Přirozený přírůstek se zvýšil jen v prvním roce 2017

Od roku 2018 pokračuje rychlý pokles počtu narozených,
že si toho už všímá i veřejnost

V roce 2022 se v Polsku narodilo nejméně dětí od konce
2. světové války

NAJMNIĘ DZIECI OD DRUGIEJ WOJNY ŚWIATOWEJ

NEJMÉNĚ DĚTÍ OD DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY

Jez, musíš mít sílu,
abys nás všechny
jednou uživil

Główny Urząd Statystyczny podał, że pod koniec września 2022 r. liczba ludności Polski wyniosła 37 mln 979 tys., a więc po raz pierwszy od dziesięcioleci spadła poniżej 38 mln. W roku 2050 ma być nas zaledwie 32 mln – str. 12 – 13

Prognoza przyrozaného pohybu obyvatelstva v Polsku

Gazeta.pl

Zgony i urodzenia w Polsce.

Lata 1990-2012 oraz prognoza do 2035 roku

Źródło: Podstawowe informacje o rozwoju demograficznym Polski, www.stat.gov.pl

INFOBLOG
LICZBY NIE KŁAMIA

Proč?

Hlavní příčinou neúspěchu je pracovní migrace mladých Poláků v rámci EU a světa

**Tablica 1. Szacunek emigracji z Polski na pobyt czasowy w latach 2004-2020^a
(liczba osób przebywających za granicą w końcu roku)**

KRAJ PRZEBYWANIA	Liczba emigrantów w tys.												
	2004	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
OGÓŁEM	1 000	1 450	2 000	2 060	2 130	2 196	2 320	2 397	2 515	2 540	2 455	2415	2239
W tym Europa	770	1 200	1 685	1 754	1 816	1 891	2 013	2 098	2 214	2 241	2 155	2134	1973
Unia Europejska (26 krajów)^b	750	1 170	1 607	1 670	1 720	1 789	1 901	1 983	2 096	2 121	2 031	2008	1339

Vládnoucí strana si před dalšími volbami nepřízná porážku

Ve volební kampani se propopulační povaha opatření popírá

Zdůrazňuje se naopak sociální stránka (odstranění chudoby vícečetných rodin)

To je ale jen částečně pravda

Lze ale s velkou pravděpodobností tvrdit, že úplně bez efektu to opatření není – bez něho by pokles porodnosti byl patrně ještě větší, někde na úrovni Španělska, Itálie nebo Malty

